PIERWSZA ŁAWKA · ZESTAW DZIAŁOWY · JĘZYK POLSKI · KLASA 3 LO I TECHNIKUM · ZAKRES PODSTAWOWY

Dział 7. Etyka i manipulacja w języku

Etyka wypowiedzi, perswazja a manipulacja, dezinformacja, stereotyp językowy, nowomowa, erystyka i chwyty erystyczne, agresja językowa i reagowanie na nią, niejednoznaczność (homonimia, anakolut, paradoks), etykieta w sporze; notatka syntetyzująca. Dziewięć kart: teoria z wzorcowymi odpowiedziami, ćwiczenia, zadania typu maturalnego, dwie kartkówki (A i B) i sprawdzian (A i B) – z kluczem i zasadami oceniania.

Karta	Temat	Zadania
1	**Etyka i manipulacja w języku – najważniejsze wiadomości** Teoria w pigułce, wzorcowe odpowiedzi, rozgrzewka	4 zad. 10 pkt
2	**Etyka i manipulacja w języku – ćwiczenia** Ćwiczę umiejętności z działu	6 zad. 27 pkt
3	**Etyka i manipulacja w języku – zadania typu maturalnego** Polecenia i punktacja jak na maturze 2027	6 zad. 13 pkt
4	**Kartkówka 1: manipulacja, dezinformacja, stereotyp, nowomowa – grupa A** 15 minut · 9 pkt	4 zad. 9 pkt
5	**Kartkówka 1: manipulacja, dezinformacja, stereotyp, nowomowa – grupa B** 15 minut · 9 pkt	4 zad. 9 pkt
6	**Kartkówka 2: erystyka, agresja, niejednoznaczność – grupa A** 15 minut · 10 pkt	4 zad. 10 pkt
7	**Kartkówka 2: erystyka, agresja, niejednoznaczność – grupa B** 15 minut · 10 pkt	4 zad. 10 pkt
8	**Sprawdzian: Etyka i manipulacja w języku – grupa A** 90 minut · 28 pkt	7 zad. 28 pkt
9	**Sprawdzian: Etyka i manipulacja w języku – grupa B** 90 minut · 28 pkt	7 zad. 28 pkt

JAK KORZYSTAĆ Z ZESTAWU

- Karta 1 przypomina najważniejsze wiadomości z działu i pokazuje wzorcowe odpowiedzi z wyjaśnieniem – od niej warto zacząć.
- Karta 2 to ćwiczenia na tekstach, a karta 3 – zadania w formule matury 2027 (polecenia i punktacja jak w arkuszach CKE).
- Karty 4–7 to dwie kartkówki (po 15 minut), każda w grupach A i B. Karty 8–9 to sprawdzian (45 minut) w grupach A i B – te same typy zadań i ta sama punktacja, inne treści.
- Klucz na końcu zestawu zawiera odpowiedzi i zasady oceniania zadań otwartych w stylu CKE (co daje 1 pkt, a co 2 pkt).
- Osobny plik „Powtórka" zbiera najważniejsze pojęcia, lektury i konteksty, typowe błędy i test „Sprawdź się".

Materiał oryginalny. Podstawa programowa LO i technikum w brzmieniu z 2024 r. (Dz.U. 2024 poz. 1019). Wymagania: II.3.4, II.3.7–II.3.9, III.1.5, III.1.9–III.1.10, III.2.3, I.2.1–I.2.3. Pisownia według zasad od 1.01.2026. Do użytku własnego i pracy z własnymi uczniami.

PIERWSZA ŁAWKA

Etyka i manipulacja w języku – najważniejsze wiadomości

Teoria w pigułce, wzorcowe odpowiedzi, rozgrzewka

KARTA 1/9

Imię i nazwisko: ..... Data: ..... Wynik: ..... / 10 pkt

PRZYPOMNIJ SOBIE

- **Etyka wypowiedzi** to zasady uczciwego porozumiewania się: mówię prawdę i nie wprowadzam w błąd, szanuję rozmówcę (także gdy się z nim nie zgadzam), biorę odpowiedzialność za skutki słów, nie wykorzystuję niewiedzy ani emocji odbiorcy. Wypowiedzi oceniamy według kryteriów: **prawda – fałsz**, **rzetelność – manipulacja**, **poprawność – niepoprawność**, **szacunek – agresja**.

	Perswazja	Manipulacja
cel	przekonać odbiorcę do racji	skłonić odbiorcę do działania korzystnego dla nadawcy, często wbrew jego interesowi
jawność	odbiorca wie, że ktoś go przekonuje	intencja jest ukryta, odbiorca nie widzi mechanizmu
środki	argumenty rzeczowe, przykłady, uczciwe odwołanie do wartości i emocji	półprawdy, presja czasu, strach, pochlebstwo, etykiety, fałszywe autorytety
odbiorca	traktowany jak partner, który sam oceni racje	traktowany jak obiekt, któremu odbiera się wybór

- **Techniki manipulacji: etykietowanie** (przyklejanie nazw zamiast opisu: „element”, „oszołom”), **słowa-wytrychy** o rozmytym, ale nacechowanym znaczeniu („nowoczesny”, „naturalny”), **uogólnienie** („wszyscy wiedzą”), **presja czasu** („tylko dziś”), **odwołanie do lęku**, **pochlebstwo** („mądrzy ludzie wybierają…”), **fałszywy autorytet** („eksperci twierdzą” bez nazwisk), **pytanie sugerujące** (odpowiedź zawarta w pytaniu). Rozpoznajemy je po tym, że **zastępują uzasadnienie**.
- **Dezinformacja** – celowe rozpowszechnianie fałszywych lub zmanipulowanych informacji, by wprowadzić odbiorców w błąd (różni się od zwykłej pomyłki intencją). Najczęstsze formy: zmyślona sensacja, **półprawda** (prawdziwy fakt + fałszywy wniosek), zdjęcie lub cytat wyrwane z kontekstu. Obrona: sprawdź autora, datę, źródło i czy wiadomość potwierdzają niezależne media; zatrzymaj się, gdy tekst wywołuje silne emocje.
- **Stereotyp językowy** – uproszczony, utrwalony w języku obraz grupy ludzi, zjawiska albo miejsca (przysłowia, frazeologizmy, porównania, żarty: „babskie gadanie”, „chłopski rozum”). Stereotypy porządkują świat, ale łatwo stają się **krzywdzącym uogólnieniem** i podstawą uprzedzeń. Sygnały ostrzegawcze: *wszyscy, zawsze, oni tacy są*.
- **Nowomowa** – język propagandy państw totalitarnych (nazwa od *newspeak* z powieści George’a Orwella; w Polsce opisywał ją Michał Głowiński na przykładzie języka PRL). Cechy: **wartościowanie wpisane w słowa** (*słuszny, postępowy – wrogi, element*), podział na „my” i „oni”, **rytualność** (stałe formuły powtarzane w każdej sytuacji), **eufemizmy** ukrywające prawdę (*przejściowe trudności* zamiast „braki”), ogólnikowość, brak konkretnego sprawcy. Funkcja: nie informuje, tylko narzuca jedyną dopuszczalną ocenę świata.

- **Erystyka** – sztuka prowadzenia sporu tak, by wygrać, bez względu na prawdę (Artur Schopenhauer opisał jej chwyty w traktacie znanym po polsku jako *Erystyka, czyli sztuka prowadzenia sporów*). Znajomość chwytów pozwala je rozpoznać i odeprzeć – nie po to, by ich używać. Ocena etyczna: to **nieuczciwe** sposoby, bo odbierają rozmówcy szansę na rzeczową odpowiedź.

Chwyt erystyczny	Na czym polega	Przykład
rozszerzenie (wyolbrzymienie) tezy	przypisanie rozmówcy tezy skrajnej, łatwej do ośmieszenia	– Chcesz krótszej przerwy? Czyli w ogóle znieść przerwy?
argument ad personam	atak na osobę zamiast na jej pogląd	– A co ty możesz wiedzieć o sporcie, skoro nie grasz w żadnej drużynie?
odwołanie do publiczności	szukanie poparcia słuchaczy zamiast racji	– Wszyscy tu wiedzą, że to bzdura, prawda?
fałszywa alternatywa	przedstawienie tylko dwóch skrajnych możliwości	– Albo zakaz telefonów, albo chaos na lekcjach.
pytanie podchwytliwe	pytanie z ukrytym, niekorzystnym założeniem	– Kiedy przestałeś ściągać na klasówkach?
zmiana tematu	odwrócenie uwagi od sprawy, w której brakuje argumentów	– Zamiast o budżecie, porozmawiajmy o tym, kto spóźnił się na zebranie.

- **Agresja językowa** – obelgi, wyzwiska, drwina, groźby, poniżanie, mowa nienawiści (atakowanie grup ludzi). **Jak reagować** (III.2.3): zadać pytanie („Co masz na myśli?”), poprosić o rozwinięcie lub uzasadnienie („Dlaczego tak uważasz?”), wykazać sprzeczność („Przed chwilą mówiłeś…, a teraz…”), nazwać zachowanie spokojnie i wrócić do sprawy; nie odpowiadać obelgą na obelgę. **Etykieta w sporze**: formy grzecznościowe, niepodnoszenie głosu, niepozwalanie sobie na przerywanie, uznanie racji drugiej strony, gdy na to zasługuje.

Źródło niejednoznaczności	Na czym polega	Przykład
homonimia	jeden kształt wyrazu – różne znaczenia (także homofony: *może* – *morze*)	*Zamek był zamknięty.* (budowla czy zamek w drzwiach?)
anakolut	zdanie składniowo niespójne – zaczęte jedną konstrukcją, dokończone inną	*Osoby, które nie oddały legitymacji, proszę zgłosić się do sekretariatu.*
paradoks	sformułowanie pozornie sprzeczne, które skrywa głębszą prawdę	*Śpiesz się powoli.*; *Wiem, że nic nie wiem.*

- Homonimia i anakolut w tekście użytkowym są zwykle **błędem** – zaciemniają sens, więc trzeba je usuwać (jasność i precyzja komunikatu). W literaturze, reklamie i żarcie gra homonimami i paradoks bywają **zamierzonym środkiem**: skłaniają do namysłu, zaskakują, bawią.

PRZYKŁADY Z WYJAŚNIENIEM

Przykład 1. Rozstrzygnij, czy hasło *Mądrzy rodzice wybierają tylko nasze soczki!* to perswazja czy manipulacja. Uzasadnij odpowiedź.

Manipulacja. Hasło nie podaje żadnej zalety produktu, tylko schlebia odbiorcy i straszy go ukrytym wnioskiem: kto kupuje inne soki, ten nie jest mądrym rodzicem. Zastępuje argument naciskiem na emocje.

Jak myśleć: zapytaj, czy tekst daje ci **racje**, czy tylko gra na uczuciach; manipulacja ukrywa swój mechanizm.

Przykład 2. Nazwij chwyt erystyczny i zaproponuj uczciwą odpowiedź: – *Chcesz, żeby lekcje zaczynały się o 8.30? Czyli w ogóle nie chcesz się uczyć!*

To **rozszerzenie (wyolbrzymienie) tezy** – rozmówca przypisuje mi tezę skrajną, której nie wypowiedziałem. Odpowiedź: „Nie mówię o rezygnacji z nauki, tylko o przesunięciu godziny. Czy masz argumenty przeciw tej konkretnej zmianie?".

Jak myśleć: wróć do własnej tezy i poproś o argument dotyczący sprawy.

Przykład 3. Wskaż dwie cechy nowomowy w zdaniu: *Garstka nieodpowiedzialnych elementów usiłowała zakłócić spokojną pracę ludzi dobrej woli.*

1) Wartościowanie wpisane w słowa: „garstka", „nieodpowiedzialne elementy" (ludzie nazwani jak rzeczy) – „ludzie dobrej woli". 2) Podział na „nas" (dobrych) i „ich" (wrogów), bez konkretów: nie wiemy, kto i co zrobił – ogólnikowość.

Za co CKE daje punkt: za nazwanie cechy **i** wskazanie jej wykładnika w tekście.

Przykład 4. Popraw zdanie z anakolutem: *Ten film, o którym ci mówiłem, jego reżyser dostał nagrodę.*

Reżyser filmu, o którym ci mówiłem, dostał nagrodę. albo *Film, o którym ci mówiłem, zdobył nagrodę za reżyserię.*

Jak myśleć: ustal, kto jest podmiotem (reżyser), i zbuduj zdanie wokół niego.

ZADANIA

Zadanie 1. Uzupełnij zdania pojęciami z ramki. ___ / 3 pkt

dezinformacja nowomową erystyka etykieta perswazja

1. Celowe rozpowszechnianie fałszywych informacji to _____.
2. Język propagandy państwa totalitarnego nazywamy _____.
3. Sztuka wygrywania sporów bez względu na prawdę to _____.

Zadanie 2. Która wypowiedź zawiera stereotyp? Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych. ___ / 1 pkt

A. Informatyk naprawił mi komputer.
B. Informatyka jest przedmiotem obowiązkowym.
C. Wszyscy informatycy są nieśmiali.
D. Na informatykę zgłosiło się wielu chętnych.

Zadanie 3. Przyporządkuj przykładom źródło niejednoznaczności. Wpisz literę: a) homonimia, b) anakolut, c) paradoks. ___ / 3 pkt

1. *Kto chce być pierwszy, niech będzie ostatni.*
2. *Pod mostem zobaczyłem zamek.*
3. *Uczniowie, którym brakuje ocen, prosimy o kontakt.*

a) homonimia
b) anakolut
c) paradoks

1 ____ 2 ____ 3 ____

Zadanie 4. Oceń prawdziwość zdań. Wpisz P (prawda) albo F (fałsz). ___ / 3 pkt

1. Perswazja zawsze jest nieuczciwa.	**P**	**F**
2. Manipulacja ukrywa przed odbiorcą swój cel.	**P**	**F**
3. Argument ad personam atakuje osobę zamiast jej poglądu.	**P**	**F**

Etyka i manipulacja w języku – ćwiczenia

Ćwiczę umiejętności z działu

KARTA 2/9

Imię i nazwisko: ..... Data: ..... Wynik: ..... / 27 pkt

Zadanie 1. Przeczytaj tekst i wykonaj zadania.

___ / 5 pkt

Wiadomość, która biegnie szybciej niż prawda

1. Dezinformacja to celowe rozpowszechnianie fałszywych albo zmanipulowanych informacji po to, by wprowadzić odbiorców w błąd. Tym różni się od zwykłej pomyłki: dziennikarz, który źle przepisał datę, popełnia błąd, a ten, kto świadomie wymyśla sensację, by zyskać wpływ, pieniądze albo poparcie, dezinformuje. Kłopot w tym, że odbiorca rzadko widzi różnicę – obie wiadomości wyglądają na ekranie tak samo.

2. Fałszywa wiadomość ma zwykle łatwiejsze zadanie niż prawdziwa. Prawda bywa skomplikowana, pełna zastrzeżeń i niepewności; fałsz może być prosty, wyrazisty i dopasowany do tego, czego się boimy albo czego pragniemy. Tytuł, który wywołuje strach lub oburzenie, klikamy chętniej niż spokojną relację. A emocje, które każą nam kliknąć, każą też podać wiadomość dalej – zanim zdążymy pomyśleć.

3. Dezinformacja rzadko jest czystym kłamstwem. Częściej to półprawda: prawdziwe zdjęcie z innego kraju albo sprzed lat, opatrzone nowym podpisem; prawdziwa liczba bez informacji, do czego się odnosi; cytat obcięty tak, że mówi coś przeciwnego niż całość. Pojawiają się też fałszywe autorytety – „naukowcy", „lekarze" czy „eksperci", których nazwisk nikt nie podaje. Im trudniej wskazać źródło, tym ostrożniej trzeba czytać.

4. Obrona nie wymaga specjalistycznej wiedzy, tylko nawyku. Warto sprawdzić, kto jest autorem i kiedy tekst powstał, czy tę samą wiadomość podają inne, niezależne od siebie źródła, czy zdjęcie nie było publikowane wcześniej w innym kontekście. Szczególnie podejrzane są wezwania w rodzaju „udostępnij, zanim usuną" – mają wywołać pośpiech, a pośpiech jest sprzymierzeńcem manipulacji.

5. Fałszowi sprzyja też powtarzanie. Wiadomość, którą widzieliśmy kilka razy – u znajomego, w komentarzu, w innym serwisie – wydaje się bardziej wiarygodna, choć za każdym razem mogła pochodzić z tego samego źródła. Psychologowie opisują to zjawisko jako efekt iluzji prawdy: to, co znajome, brzmi prawdziwie. Serwisy społecznościowe wzmacniają ten mechanizm, bo chętniej pokazują treści wywołujące wiele reakcji – a takie są właśnie sensacje.

6. Najważniejsze jest jednak to, co dzieje się między przeczytaniem a udostępnieniem. W tej krótkiej chwili każdy z nas decyduje, czy będzie ogniwem w łańcuchu fałszu. Ten, kto przekazuje dalej niesprawdzoną sensację, nie jest już tylko jej ofiarą – staje się jej współautorem.

Tekst przygotowany do zestawu.

1.1. Wyjaśnij, czym według autora dezinformacja różni się od pomyłki.

___ / 1 pkt

1.2. Wypisz z akapitu 3. **dwie** formy półprawdy.

___ / 2 pkt

Podgląd • Pierwsza Ławka

1.3. Wyjaśnij, dlaczego według autora osoba udostępniająca fałszywą wiadomość staje się jej „współautorem”. ___ / 2 pkt

Zadanie 2. Przeczytaj fragment utworu i wykonaj zadania. ___ / 4 pkt

Skróty Lulka

Nadszedł czas, że Cezary poczynił „psychologowi” pewne zwierzenia co do Nawłoci i Leńca. Nie powiedział, oczywiście wszystkiego, ale o tym i owym napomknął. […] Chodziło mu o zgorzknienie Baryki, o jego przejście do stanu odrazy i — co to owijać w bawełnę! — do stanu zemsty. W tym celu Lulek używał pewnych skrótów.

Mówił o szlachcie, o klasie próżniaczej i przeżytej — nie „szlachta”, nie „burżuazja” czy tam inaczej, lecz — „nawłoć”. O zepsuciu, nikczemności, zgniliźnie duchowej kobiet sfery ziemiańskiej w ogóle mówił „laury, laurynki”. Grubą, bezmyślną szlagonerię nazwał „barwiccy”. Ten sposób w pewnej mierze dogadzał uczuciom Cezarego, jakoś był mu na rękę. Sam w rozmowach używał nieraz tych samych określeń. Nic to, że potem czuł w sobie drżenie i żrący gniew za to, że się z tym wszystkim obnaża i obgaduje.

Ale Lulek umiał panować nad tymi przelotnymi refleksami. Rzucał przed oczy przyjaciela obrazy biedy ludowej jeszcze nie widziane i po prostu żgał go w serce. […] Mówił o tych cierpieniach utartymi formułami, w sposób zawsze jednaki, sumaryczny i ujęty w nieodmienne epitety, co było nudne i tak jałowe, że aż ohydne, a jednak zawierało w sobie prawdę nagich rzeczy.

Stefan Żeromski, *Przedwiośnie*, cz. III „Wiatr od wschodu”; tekst według wydania w serwisie wolnelektury.pl. *psycholog* (w cudzysłowie) – Lulek; *szlagoneria* – pogardliwie: prowincjonalna szlachta; Nawłoć, Leniec, Laura, Barwicki – miejsca i osoby z cz. II (domena publiczna).

2.1. Wyjaśnij, na czym polegają „skróty”, których używa Lulek. ___ / 2 pkt

2.2. Nazwij technikę manipulacji, którą stosuje Lulek, i określ jej cel. Odwołaj się do fragmentu. ___ / 2 pkt

Podgląd • Pierwsza Ławka

Zadanie 3. Przeczytaj tekst i wykonaj zadania. ___ / 8 pkt

Spór o sklepik

(1) **Maja:** Proponuję, żeby sklepik szkolny sprzedawał zdrowe przekąski: owoce, kanapki, wodę. Słodycze i napoje energetyczne mogłyby zniknąć z półek.

(2) **Kuba:** Czyli chcesz zakazać wszystkiego, co słodkie? Może jeszcze tortu na urodzinach w klasie?

(3) **Maja:** Nie mówię o tortach, tylko o tym, co sklepik sprzedaje codziennie.

(4) **Kuba:** Łatwo ci mówić, ty i tak przynosisz z domu pudełko z sałatką. Nie znasz życia.

(5) **Ola:** Wszyscy tu dobrze wiedzą, że bez batona nikt nie przetrwa siódmej lekcji. Prawda? *(śmiech na sali)*

(6) **Maja:** Chciałabym powiedzieć, dlaczego to ważne dla zdrowia…

(7) **Kuba:** A może najpierw powiesz, czy przestałaś już zabierać głos w każdej sprawie, żeby się pokazać przed wyborami?

(8) **Ola:** Mamy dwa wyjścia: albo zostawiamy sklepik, jaki jest, albo go zamykamy i nikt nic nie kupi. Wybierajcie.

(9) **Kuba:** Skoro już mówimy o zdrowiu – dlaczego od miesiąca nie ma zajęć na basenie? Tym powinien zająć się samorząd.

Zapis fragmentu dyskusji samorządu uczniowskiego – tekst przygotowany do zestawu.

3.1. Przyporządkuj wypowiedziom chwyty erystyczne. Wpisz właściwą literę. ___ / 6 pkt

1. wypowiedź (2)	a) argument ad personam
2. wypowiedź (4)	b) rozszerzenie tezy
3. wypowiedź (5)	c) zmiana tematu
4. wypowiedź (7)	d) odwołanie do publiczności
5. wypowiedź (8)	e) fałszywa alternatywa
6. wypowiedź (9)	f) pytanie podchwytliwe

1 ____ 2 ____ 3 ____ 4 ____ 5 ____ 6 ____

3.2. Zredaguj odpowiedź, którą Maja mogłaby dać Kubie na wypowiedź (4), zachowując etykietę i wracając do sprawy. ___ / 2 pkt

Zadanie 4. Przyporządkuj zdania do zjawisk powodujących niejednoznaczność. Wpisz je do właściwej kolumny. ___ / 6 pkt

Rząd zebrał się w pierwszym rzędzie. Na balu u kowala pękł bal.
Ta książka, jej autorka dostała nagrodę.
Pacjenci, którzy chcą się zaszczepić, prosimy o rejestrację. Mniej znaczy więcej.
Aby dojść do źródła, trzeba płynąć pod prąd.

homonimia	anakolut	paradoks

Kartkówka 1: manipulacja, dezinformacja, stereotyp, nowomowa – grupa A

15 minut · 9 pkt

KARTA 4/9

Imię i nazwisko: ..... Data: ..... Wynik: ..... / 9 pkt

Zadanie 1. Przyporządkuj przykładom techniki manipulacji. Wpisz właściwą literę. ___ / 4 pkt

1. *Oferta ważna tylko do północy!*
2. *Eksperci polecają nasz krem.*
3. *Wszyscy już to mają – a ty?*
4. *Czy nie uważasz, że ten plan jest szkodliwy?*

a) presja czasu
b) fałszywy autorytet
c) uogólnienie (nacisk otoczenia)
d) pytanie sugerujące

1 ____ 2 ____ 3 ____ 4 ____

Zadanie 2. Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.
Dezinformacją jest ___ / 1 pkt

A. świadome publikowanie zmyślonej sensacji, by zyskać poparcie.

B. przypadkowa literówka w dacie wydarzenia.

C. komentarz wyraźnie oznaczony jako opinia autora.

D. sprostowanie błędu w artykule.

Zadanie 3. Wskaż stereotyp w zdaniu *Starsi ludzie nie radzą sobie z technologią* i przeredaguj zdanie tak, by nie krzywdziło. ___ / 2 pkt

Zadanie 4. Wskaż dwie cechy nowomowy w zdaniu *Siły postępu z oburzeniem potępiły wybryki wrogich elementów.* ___ / 2 pkt

Podgląd • Pierwsza Ławka

Sprawdzian: Etyka i manipulacja w języku – grupa A

90 minut · 28 pkt

KARTA 8/9

Imię i nazwisko: ..... Data: ..... Wynik: ..... / 28 pkt

Zadanie 1. Przeczytaj tekst i wykonaj zadania. ___ / 5 pkt

Komunikat

W odpowiedzi na słuszne oczekiwania całego społeczeństwa władze miasta podjęły kolejne kroki na drodze dynamicznego rozwoju. Mimo przejściowych trudności w zaopatrzeniu ludność pracująca z entuzjazmem przyjęła nowe normy. Wszystkie siły postępu zdecydowanie potępiły wybryki garstki nieodpowiedzialnych elementów, które usiłowały zakłócić spokojną pracę. Dzięki niezłomnej jedności narodu plan zostanie wykonany z nadwyżką. Nikt nie zdoła zawrócić nas z obranej drogi.

Oryginalny pastisz języka propagandy z czasów PRL – przykład do ćwiczeń, nie cytat z historycznego dokumentu.

1.1. Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.
Określenie „przejściowe trudności w zaopatrzeniu” to przykład ___ / 1 pkt

A. neologizmu artystycznego.

B. paradoksu skłaniającego do namysłu.

C. homonimii wywołującej komizm.

D. eufemizmu ukrywającego niewygodną prawdę.

1.2. Wskaż dwie cechy nowomowy w komunikacie. Odwołaj się do słów z tekstu. ___ / 2 pkt

1.3. Wyjaśnij, jaką funkcję pełni nowomowa w takim komunikacie. ___ / 2 pkt

Zadanie 2. Przyporządkuj wypowiedziom chwyty erystyczne. Wpisz właściwą literę. ___ / 4 pkt

1. *Wszyscy wiemy, że to głupi pomysł. Prawda, koledzy?*	a) odwołanie do publiczności
2. *Kiedy przestałeś oszukiwać w sprawozdaniach?*	b) pytanie podchwytliwe
3. *Albo podwyższymy składkę, albo zamykamy klub.*	c) fałszywa alternatywa
4. *Co ty wiesz o muzyce, skoro nie grasz na żadnym instrumencie?*	d) argument ad personam

1 ____ 2 ____ 3 ____ 4 ____

Podgląd • Pierwsza Ławka

CO JESZCZE JEST W ŚRODKU

Etyka i manipulacja w języku – kartkówki, sprawdzian, powtórka – język polski, kl. 3 LO (zakres podstawowy)

Podgląd pokazał 10 z 30 stron. Pełna wersja: 30 stron A4, PDF do druku i DOCX do edycji.

- Karta 1: Etyka i manipulacja w języku – najważniejsze wiadomości – 4 zadania, 10 pkt
- Karta 2: Etyka i manipulacja w języku – ćwiczenia – 6 zadań, 27 pkt
- Karta 3: Etyka i manipulacja w języku – zadania typu maturalnego – 6 zadań, 13 pkt
- Karta 4: Kartkówka 1: manipulacja, dezinformacja, stereotyp, nowomowa – grupa A – 4 zadania, 9 pkt
- Karta 5: Kartkówka 1: manipulacja, dezinformacja, stereotyp, nowomowa – grupa B – 4 zadania, 9 pkt
- Karta 6: Kartkówka 2: erystyka, agresja, niejednoznaczność – grupa A – 4 zadania, 10 pkt
- Karta 7: Kartkówka 2: erystyka, agresja, niejednoznaczność – grupa B – 4 zadania, 10 pkt
- Karta 8: Sprawdzian: Etyka i manipulacja w języku – grupa A – 7 zadań, 28 pkt
- Karta 9: Sprawdzian: Etyka i manipulacja w języku – grupa B – 7 zadań, 28 pkt Karta 1 przypomina najważniejsze wiadomości i pokazuje wzorcowe odpowiedzi z komentarzem.

Kup pełną wersję – plik od razu na e-mail

pierwszalawka.pl/material/polski-liceum-klasa-3-dzial-07-etyka-i-manipulacja-w-jezyku